

gospodarske, obrtniške in národne.

zhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inseerate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 17. septembra 1897.

Politiški oddelek.

Vseslovenski shod.

Dne 14. t. m. zbralo se je v Ljubljani blizu 1500 zaupnikov slovenskih in istrsko-hrvatskih na shod, čigar sijajni uspeh povečuje še jedinstvo, ki je vladalo mej zborovalci — zastopniki raznih strank.

Vseslovenskemu in istrsko-hrvatskemu shodu je predsedoval posl. dr. Gregorčič, pozdravili so shod kranjski dež. glavar Detela, ljubljanski župan Hribar, zastopnik maloruskih drž. poslancev prof. Barwinski, odposlanec kluba mladočeških drž. poslancev dr. Stransky, vodja deputacije hrvatskih drž. poslancev baron Rukavina in češki drž. posl. dr. Stojan.

Po daljšem utemeljevanju posamičnih poročevalcev so bile izprejete naslednje resolucije:

I.

Vseslovenski in istrsko-hrvatski shod sprejme združenje vseh slovenskih in hrvatskih državnih poslancev z veseljem na znanje in odobrava v vseh točkah program „Slovenske krščansko-narodne zveze“!

Slovenskim in istrsko-hrvatskim državnim poslancem se izreka popolno zaupanje in se isti pozivljajo, da naj v parlamentarni večini vstrajajo, dokler bode, odločno in neodvisno od trenutnih tendenc, dejansko izvrševala svoj program. — Poročevalec dr. Šušteršič.

II.

Vseslovenski in istrsko-hrvatski shod zahteva, da se v članu 19. temeljnega zakona o splošnih pravicah državljanov z dne 21. decembra 1867., št. 142. drž. zak. zjamčena narodna in jezikovna enakopravnost v šoli, uradu in javnem življenju izvrši tudi glede slovenskega in oziroma hrvatskega jezika na Kranjskem, Štajerskem, Koroškem in Primorskem.

Toraj se zahteva, da so pri vseh državnih uradih v teh deželah uradniki, ki imajo občeovati s slovenskim

odnosno hrvatskim narodom, večji v govoru in pismu slovenskega odnosno hrvatskega jezika, in da se jezika nevedim, že nastavljenim uradnikom določi rok, v katerem se morajo izkazati s tem znanjem. — Poročevalec dr. Ferjančič.

III.

Zbrani na vseslovenskem in istrsko-hrvatskem shodu pozivajo svoje poslance v državnem zboru, da skupaj s svojimi zavezniki, zahtevajo z vso odločnostjo od c. kr. vlade, kot pogoj za podpiranje iste:

a) da se že dolgo trajajoči sistem v pokrajinah Trstu z okolico i Istri. kakor i v celem Primorju, idoč naravnost na zator slovenskega in hrvatskega naroda, korenito spremeni; da se zadovolji v osnovnih državnih zakonih utemeljenim zahtevam Slovencev i Hrvatov v cerkvenih, šolskih, upravnih, sodnih in gospodarskih stvareh; ter v obče da preneha njih neznosno stanje, in da se ž njimi postopa po zakonih, kot ravnopravnimi državljani in ljudmi;

b) posebej glede Trsta z okolico:

1. da so uredé v mestu Trstu in okolici ljudske šole tako, da se slovenski otroci podučujejo v svojem materinem slovenskem jeziku ter da se v srednjih žolah uvede poučevanje v slovenskem jeziku.

2. da se za tržaško okolico — vseh šest okrajev — ustanovi posebno c. kr. okrajno glavarstvo za prenešeni delokrog povsem neodvisno od tržaškega magistrata, a odvisno naravnost od c. kr. namestništva v Trstu;

3. da se z ozirom na volitve v državni zbor, izloči okolica od mesta, ter da okolica sama svojega poslanca voli.

c) Posebej glede na pokrajino Istro:

1. Da se pod uplivom organov c. kr. vlada, in tudi z novci hrvatskih vernikov ne odgajajo duhovniki, skoro izključno sinovi italijanskih roditeljev, v italijanskem jeziku in duhu, ter se nastavljajo mej hrvatske vernike duhovniki italijanske narodnosti in čuvstva, nevedim hrvatskemu jeziku — kakor se to dogaja posebno v jedni diecezi —, ampak da se za hrvatske vernike vzgaja du-

hovniki večji hrvatskemu jeziku in zavzeti za blaginjo hrvatskega ljudstva;

2. da se za 17.000 hrvatske odnosno slovenske dece, neimajoče šole, ustanove hrvatske odnosno slovenske ljudske šole, in da sa tudi obstoječe ljudske šole preuredi tako, da bode vsa deca poučevana v svojem materinem jeziku; ter da se zakon o šolskih taksah, kot nasproten razvoju ljudskega šolstva, odpravi;

3. da se za 140.000 Hrvatov, in 44.000 njim povsem sorodnih Slovencev ustanovi v Pazinu gimnazija s hrvatskim učnim jezikom;

4. da upravne oblastnije rabijo s Hrvati in Slovenci hrvatski odnosno slovenski jezik, da ne zavlačijo in z najjednostavnejimi rečmi in ne delajo zaprek, ampak hitro, postavno in nepristransko rešavajo vse zadeve, in podpirajo hrvatsko in slovensko ljudstvo zanemarjeno ne samo v prošlih, nego i v novih, novejših in najnovejših časih;

5. da c. kr. sodnijske oblastnije rabijo s Hrvati in Slovenci hrvatski odnosno slovenski jezik, in sploh po zakonih in predpisih postopajo, ter da se že jedenkrat c. kr. okrožno sodišče, obstoječe za velik del Istre, vmesti v takovo mesto, kjer bodo zamogli človečji govoriti hrvatski tožitelji, obtoženci kakor tudi njih svedoki in branitelji, in kjer bode omogočena hrvatska porota;

6. da se pri volitvah v občinska zastopstva, v deželni in državni zbor, pazi na to, da se vršijo zakoni, da vlada red, in da bode volilcem zajamčena osebna sigurnost, ter da se stanje v isterskem zboru in odboru, vstvarjeno in vzdrževano nezakonitimi in nasilnimi sredstvi, spremeni v zakonito, in da se zbor ne le premesti v drugo, najprimitivnejim zahtevam odgovarjajoče mesto, nego podvzame potrebne mere, da bode vsaj v tem drugem mestu hrvatskim in slovenskim poslancem zajamčena slobodna in osebna sigurnost;

7. da se podvzame vse mogoče mere, s kojimi bi se povzdignilo toli zanemarjeno gospodarsko stanje hrvatskega in ljudstva sploh, in še posebej, da se mu pomore v bedi, koja ga čaka vsled jako slabe letošnje letine. — Poročevalec Spinčič.

IV.

Vseslovenski in istrsko-hrvatski shod v Ljubljani priznava:

da se Slovincem na Gorškem, osobito v mestu in okraju goriškem, kratijo v državnih temeljnih zakonih zajamčene državlanske pravice; da se v nasprotju z naravnim pravom ter z državnimi in deželnimi zakoni Slovenci na Goriškem siloma ovirajo v svojem kulturnem razvoju; da vlada prezira dosledno in čedalje očitneje slovensko narodnost na Goriškem, ki šteje v mestu nad jedno tretjino, na deželi pa dve tretjini prebivalstva; da je vladino postopanje nasproti goriškim Slovincem rodilo v njih prepričanje, da jih vlada smatra za pleme manjše vrednosti in veljave;

protestuje najodločneje proti tem odnošajem na Goriškem, ki so zakrivili, da je v tamošnjem slo-

venskem ljudstvu izginila vera v temeljno načelo naše države;

zahteva: naj visoka c. kr. vlada uvede na Goriškem zakonite razmere v vsakem oziru; naj omogoči goriškim Slovincem uživanje državlanskih pravic in tak kulturni razvoj, kakoršni zahteva naravno pravo ter ga jamčijo obstoječi zakoni; naj tirja od sebi podrejenih nradov in uradnih oseb strogo in dosledno, da postopajo popolno nepristransko, uljudno in zakonito tudi nasproti slovenskemu prebivalstvu na Goriškem v smislu svoje uradniške prisege; ter

pričakuje: da bo visoka c. kr. vlada zahtevala jednako postopanje, kakor od svojih uradnikov nasproti slovenskemu prebivalstvu na Goriškem, tudi od mestnega urada v Gorici in njegovih organov ter od kupčijske in obrtnijske zbornice goriške, in to tem bolj, ker gospodujoča, Slovincem sovražna stranka v Gorici in sploh na Goriškem se vzdržuje jedino le z vladino pomočjo. — Poročevalec dr. Franko.

V.

Deželna vlada: Osredna vlada se pozivlje, da premeni upravni sistem pri c. kr. deželni vladi na Koroškem in skrbi za to, da bode deželni predsednik brez ozira na katero politično stranko pravičen obema narodoma, ki prebivata na Koroškem in z jednako ljubeznijo skrbel za duševno in gmotno blagostanje nemškega in slovenskega ljudstva v deželi.

Slovenščina in c. kr. uradi na Koroškem Vlada naj se ozira na dejanske potrebe koroških Slovencev in naj nastavlja pri vseh državnih uradih v slovenskem in mešovitem ozemlju take uradnike, ki so poleg druge službene sposobnosti popolnoma večji slovenskega jezika; podložnim uradnikom naj pokaže, da je resne volje, jezikovno ravnopravnost strogo izvajati.

Slovenščina pri prometnih uradih na Koroškem. Slovenski jezik ne uživa pri prometnih državnih uradih slovenske koroške pokrajine pravic, katere so mu po ustavi zagotovljene; nujno potrebno je, da pride najvišja prometna uprava tem nedostatkom v okom ter jih kratkomalo odpravi.

Šolske zadeve. Dosedanje jezikovna uredba ljudskih šol po slovenskih pokrajinah koroške dežele je krivična, kvarljiva in nepostavna. Poduk slovenskih otrok na podlagi tujega jezika zavira pravo in dobro vzgojo slovenske mladine, zabranjuje duševno izomiko in gmotni napredek ob enem narodni obstanek koroških Slovencev.

Vseslovenski in istrsko-hrvatski shod zahteva, da najvišja šolska uprava postavi tudi ljudske šole na slovenskem Koroškem na jedino pravo pedagogično didaktično podlago. materne jezika, kakor to zahtevajo državnoosnovni in šolski zakoni, na vseh šolah, koroškim Slovincem namenjenih, naj bode učni jezik slovenski. Zato shod tudi zahteva, da se umaknejo temu načelu nasprotni učni načrti za ljudske šole, ki jih je proglasil c. kr. koroški deželni šolski svet z odlokoma od dne 26. septembra 1890. št. 1623, in od dne 9. novembra 1891, št. 3178 —

ter smatra vsako drugačno uredbo malih šol kot ne-postavno.

Nadalje zahteva shod, naj visoka deželna šolska oblast iz pedagoško didaktičnih ozirov skrbi tudi za slovenske manjšine na Koroškem tako, da se povsod, kjer se nahaja postavno število slovenskih otrok, osnujejo javne ljudske šole v slovenskim učnim jezikom. Če pa število slovenskih otrok ne dosega postavnega števila za ustanovitev slovenske šole, in jih je najmanj deset, naj se trci v skupni šoli ločijo po materinem jeziku v skupine ali oddelke. Samo ob sebi se razumeva, da ima dotični učitelj več biti obeh učnih jezikov.

Po tem načelu in vodilu naj se uredi tudi poduk v tistih nadaljevalnih in strokovnih šolah, katere obiskujejo slovenski mladeniči.

Ob enem pa zahteva shod, da naj se preosnovi celovsko učiteljsko tako, da se bodo na tem zavodu vzgojevali učitelji, ki bodo zmožni poučevati slovensko mladino. Učitelj, ki ni dokazal pri maturi in pri izpitu učiteljske zmožnosti, da je več slovenskega jezika v govoru in pismu, ne sme se namestiti na šoli, katero obiskujejo slovenski otroci.

Ako bi se na pripravnici v Celovcu ne oglasilo zadostno število slovenskih pripravnikov, naj se razpišejo letne podpore tistim pripravnikom na učiteljskih v Ljubljani, v Mariboru, v Kopru, ki se zavežejo, da hočejo vsaj 6 let delovati na Koroškem. Tako bi dobili v teku nekaterih let zadostno število takih učiteljev, ki so zmožni slovenščine v govoru in v pismu.

Volilni red za deželni in državni zbor. Volilne razmere na Koroškem za deželni in državni zbor so Slovincem neugodno in krivično. Visoka c. kr. vlada naj skrbi, da se dosednji volilni red v obeh ozirih prenaredi in sicer na državni zbor po predlogu, ki so ga nasvetovali slovenski poslanci dne 24. majnika t. l. v 17. sej, v ravno preteklem zasedanju državnega zbora. — Poročevalec Grafenauer.

VI.

Da se ugotovi opravičenim težnjam vseh Slovencev na Spodnjem Štajerskem po enakopravnosti, treba, da se one slovenske župnije, katere spadajo sedaj še pod sekovsko škofijo, združijo z lavantinsko vladikovino v Mariboru, ter da se sodiščni okraji Radgona, Cmorek in Arvež podredijo novemu okrožnemu sodišču v Mariboru.

Brezpogojna potreba je, da se ljudska šola, namenjena za poduk slovenskim otrokom, uredi skozi in skozi na podlagi materinega jezika kot izključivega podučnega jezika, ter da neha biti ista v rokah nemškonacijonalnih in liberalnih šolskih nadzornikov golo sredstvo za ponemčevanje slovenskega naroda.

Treba je, da se deželni šolski svet štajerski razdeli v dva oddelka, nemškega in slovenskega, kateri opravljata vsaki samostojno vse posle, zadevajoče njemu podrejene šole.

Učiteljske v Mariboru, namenjeno izgoji učiteljev za slovenske spodnještajerske šole, mora se urediti tako,

da bode poduk v večini podučnih strog v slovenskem jeziku.

Vprašanje o poduku v slovenskem jeziku na celjski gimnaziji v Celji naj se reši tako, da se na gimnaziji napravijo slovenske paralelke za slovenske dijake ter da se za tako popolnjeno gimnazijo zgradi novo državno, srednje šole dostajno poslopje.

Za štajerske Slovence treba osnovati v Celji državno nižjo kmetijsko šolo za praktičen poduk v umnem kmetijstvu in za vinorejo in sadjerejo, in potem državno podkovsko šolo, obe seveda s slovenskim podučnim jezikom.

Na srednjih šolah naj se nastavlja slovenskega jezika zmožni in slovenski mladini naklonjeni možje, ne pa odločni nasprotniki nemškonacijonalnega in liberalnega mišljenja, kakor se to godi za Celje.

Nadzorstvo glede vseh spodnještajerskih in srednjih šol more se odvzeti možem, ki so znani protivniki slovenskega naroda, ter izročiti možem, katerih preteklost daje jamstvo da jim bo napredek slovenske šole zares na srci.

Pri imenovanju uradnikov za spodnje Štajersko mora nehati sedanja krivična praksa, po kateri se izključujejo navadno uradniki slovenske narodnosti, in sicer celo domačini od službenih mest na Spodnjem Štajerskem.

Uradniška mesta na Spodnjem Štajerskem morajo biti pristopna tudi, in to v prvi vrsti, uradnikom slovenske narodnosti, in ta mesta ravno tako predsednikov okrožnih sodišč, okrajnih glavarjev in drugih predstojnikov uradov, kakor nižjih, tem predrejenih uradnikov, pri sodiščih, pri politični in finančni upravi, pri šolah, pošti in železnicah.

Pri imenovanju uradnikov za Spodnje Štajersko gledati je strogo na to, da vsak imenovanec ima že pri imenovanju popolno znanje slovenščine ter da je zmožen uradovati v slovenskem jeziku ustno in pismeno.

Krivični volilni red treba spremeniti tako, da bodo Slovinci na Spodnjem Štajerskem dobili svojemu številu primeren broj zastopnikov v državnem zboru, in da se uvrstijo v v mestno skupino vsi sedaj izpuščeni trgi. — Poročevalec dr. Dečko.

VII.

Vseslovenski in isterski hrvatski shod pripoznava za rešitev naše narodnosti kot najsigurnejše sredstvo narodno avtonomijo, zato zahteva, da vlada predloži v državnem zboru zakon, ki podeli vsem narodom narodno avtonomijo in omogoči ustanovitev posebnih narodnih kulturnih zastopov za vsako narodnost, ki imajo v vseh svojih narodnostih in jezikovnih potrebah samostalno razsojevati in sklepati. — Poročevalec Povše.

VIII.

a) Vseslovenski in istersko hrvatski shod priznava kot nujno potrebo, da se delujoči stanovi našega naroda organizirajo v posamezne strokovne zadruge, v katerih bodo sami o svojih potrebah in namenih odločevali.

Zato pozdravlja skod predlog kmetijskega ministerstva, po katerem se imajo osnovati kmetijske zadrug. Priporoča in nalaga svojim poslancem, da skrbijo za to, da se v vseh pokrajinah, koder bivajo slovenski in hrvaški kmetovalci, osnujejo za nje, po vzgledu zadrug na Češkem in Tirolskem, posebne, neodvisne in samostalne kmetijske zadrug.

b) Zahteva se, da se po vseh pokrajinah osnujejo kmetijske in obrtne šole s slovenskim, oziroma hrvatskim poučnim jezikom; prav tako naj vlada ustanovi za naš narod trgovinsko učilišče.

c) Vseslovenski in istersko hrvatski shod zahteva od vlade izdatne podpore v svrhu pospešitve in izboljšanja poljedelstva, osobito vinogradarstva in živinoreje.

d) Da se delujočim našim stanovom, kmetijskim in obrtnim, pomore, snujejo naj se povsod posojilnice, deželni zastopi pa naj to podpirajo s podporami in posojili; prav tako naj skrbijo za konvertovanje visokoobrestnih dolgov v nižjeobrestne.

e) Vlada naj že skoro izroči drž. zboru že obljubljeni zakon o pristojbinah, po katerem se imajo pristojbine urediti, oziroma znižati osobito za manjša posestva pri podedovanju ali prevzetju od starišev.

f) Državno in deželno zakonodajstvo ozira naj se na potrebe delujočih stanov, zlasti kmeta, obrtnika in delavca, naj izdaje zakone, potrebne v obrambo in varstvo poštenih produkcij.

Da se izboljša naše socijalno stanje, da se ohrani in osiguri imetje naših stanov, pospešijo naj deželni zastopi raznovrstno zavarovanje in država naj se loti zavarovanja delavcev za čas onemoglosti in starosti.

h) Od vlade zahteva se, da izdatno podpira osobito malo obrt, da ta zmožna postane vstrajati v tekmovanju na domačem in svetovnem trgu. — Poročevalec Povše.

Politični pregled.

Slovenci in večina. — Resolucija vseslovenskega in istersko hrvatskega shoda precizujejo dosti obširno in jasno zahteve slovenskega naroda. Te resolucije so navodilo slovenskim in istersko-hrvatskim državnim poslancem za vse njih nadaluje pristopanje in v zavesti, da je slovenski narod na njihovi strani, imeli bodo svobodne roke in bodo lahko te naše zahteve zastopali z vso energijo in na vse strani, tako napram vladi, kakor napram večini. Na podlagi teh resolucij so slovenski poslanci primorani, nastopati proti vladi, ako vlada ne ugoditi njih željam, primorani pa so tudi večino postaviti pred alternativo, da jih podpira ali pa izstopijo iz večine. Slovenski poslanci store to lahko toliko bolj, ker ne zahtevajo ničesar, kar bi ne bilo utemeljeno v državnih zakonih, kar bi ne zahteval adresni načrt in kar bi se ne bilo že neštivilnokrat obljubilo v prestolnih nagovorih. Ako večina neče ugoditi našim zahtevam, potem je dolžnost naših poslancev, da jej takoj pokažejo hrbet.

Državni zbor. — Bliža se trenutek odločitve. Dne 23. t. m. se snide državni zbor in tedaj bo vlada, ako ostane večina trdna in jedina, morala pokazati svoje karte. Minole konference mej vlado in večino niso prinesle zažaljenega pojasnila. Vlada hoče desnico samo izkoristiti, v to pa desnico

ne sme privoliti na noben način in vse kaže, da tudi ne privoli. Badeni postopa tako, kakor da v parlamentarni večini združene stranke ne štejejo nič, obstrukcionisti pa vse. — V sredo so se zopet začeli dogovori mej vlado in še niso končani. Dogovori se ne nanašajo samo na način, kako onemogočiti obstrukcijo, ampak tudi na pogoje, pod katerimi je večina pripravljena podpirati vlado. Rešeno še ni niti vprašanje, ali naj se premeni državnozborski pravilnik s pomočjo parlamentarne večine, ali naj to stori vlada na svojo odgovornost; o jedinstvi v drugih vprašanjih še govoriti ni.

Naklepi obstrukcionistov. — Nemški obstrukcionisti niso bili mej seboj nikdar jedini in tudi sedaj še ne soglašajo glede postopanja v bližnji prihodnosti. Nemški liberalci iščejo pomoči pri Madjarih in jim za to obetajo, da ne bodo delali ovir pogodbi z Ogersko, zajedno pa mislijo izstopiti iz drž. zbora, ako se posreči, udušiti obstrukcijo. Nemški nacionalci s temi nameni liberalci niso zadovoljni, nego zahtevajo, naj se Nemci lotijo boja zoper pogodbo z Ogersko, iz drž. zbora pa naj na noben način ne izstopijo, ampak naj se bore z vso silo in z vsemi sredstvi proti vladi in proti večini. Najbrž obvelja slednje, saj je zdaj zapovednik združenih obstrukcionistov vitez Schönerer.

Nova češka stranka. — Mladočehi so stranka „starih gospodov“. Mladina ni na njih strani in tudi ni zadovoljna z njih politiko. Zlasti sedanje koketiranje mladočeške stranke z vlado in z nemškimi konservativci jej ne ugaja. Doslej so bili ti radikalni element razkropljeni, zdaj pa so se organizovali v posebnem klubu „Neodvisnost“, kateremu so pristopili vsi nekdanji omladinci in kateremu je predsednik posl. dr. Baxa. Nova stranka utegne Mladočehom postati še jako nevarna.

— **Predsednik poslanske zbornice.** — Ker je vlada zadnje zasedanje drž. zbora zaključila in se začne dne 23. t. m. povse novo zasedanje, treba bode izvoliti povse novo predsestvo. Predsednikom je namesto dr. Kathreina določen nemški konservativec dr. Ebenhoch, kateri je inteligenčen in energičen mož, podpredsednika pa ostaneta Abrahamoviz in dr. Kramar.

Kriza na Nemškem. — Nemški kancelar knez Hohenlohe je star gospod in nikakor ne soglašja s politiko cesarja Viljema. Hotel je že opetovano odstopiti, a cesar ga ni pustil, ker ne more dobiti naslednika. Vsled tega je kancelarska kriza na Nemškem parmanentna. Te dni se je poročalo, da postane drž. kancelar general Bülow in da odstopi Hohenlohe, a cesar se z Bülowom ni mogel zjediniti in vsled tega mora Hohenlohe še nadalje ostati na svojem mestu, kakor se pravi, do oktobra.

Ministerska kriza na Bolgarskem. Razni listi javljajo, da so mej bolgarskimi ministri nastala nesporazumjenja in da nekateri izmed njih odstopijo, v prvi vrsti finančni minister, ministerski predsednik Stojlov pa ostane in ž njim seveda tudi sedanj sistem.

Orientalno vprašanje se bliža svoji začasni rešitvi, toda le silno počasi. Blokada Krete je razveljavljena in turška vlada se pogaja z velesilami glede avtonomije tega otoka. Poroča se tudi, da se je mej velesilami doseglo porazumljenje glede grško-turškega miru. Angleška je stavila nov predlog, kateri so vsprejeli zastopniki velesil in s katerimi sta zadovoljni tako Turčija kakor Grška.

Ustanek v Indiji. — Angleška ima z Indijo velike skrbi. Število ustašev se množi od dne do dne in glasom naj-novejših poročil imajo ustaši v svoji oblasti že jako mnogo trgovinskopolitičnih in strategično vevajnih postojank ter so zasedli vse soteske, po katerih vodi pot na Pamir, v Afganista in Beludžistan. Angleška bode imela silne težave, da uduši to gibanje.